

Aanleiding

Tijdens het Audit Committee van a.s. vrijdag 21 januari 2022 wordt een update gepresenteerd van (1) de voortgang vanuit het project herstel in relatie tot de jaarverantwoording 2021 en (2) de voortgang vanuit het project kraan dicht. Het integrale beeld over de verantwoording 2021 wordt in de volgende vergadering van het AC gepresenteerd.

Kern

- Het project herstel richt zich vanuit de 17 actiepunten (zie bijlage 1) op de oplevering van de jaarverantwoording 2021 en daarbij op een juiste en tijdige aanlevering en signaleert vervolgacties voor 2022.
  - Vanuit het project herstel kan worden vastgesteld dat de tolerantiegrens over de verantwoording 2021 wordt overschreden (foutmarge) op het totaalniveau. De uitsplitsing naar de diverse artikel moet nog worden gemaakt. Vanwege de corona gerelateerde uitgaven betreft het in ieder geval artikel 1. De onrechtmatigheid wordt met name bepaald door inkoop (volgen van de aanbestedingsprocedure op dwingende spoed en volledigheid van inkoopdossiers). Begrotingsonrechtmatigheid is cf. laatste inzichten teruggebracht tot ca. € 300 miljoen.
  - Project herstel is nog bezig met het aanleveren van verantwoordingsinformatie voor de verantwoording 2021. Aanlevering bij de ADR van 4 februari is daarbij leidend.
  - Belangrijkste risico voor getrouw beeld is het vaststellen van de uitgaven aan de laboratoria door het ontbreken van de IT-audit op Coron-it (GGD GHOR). Met het niet tijdig uitvoeren van de IT-audit dient er rekening gehouden te worden met een onzekerheid op het getrouw beeld van de betalingen van € 743 miljoen op de laboratoria (bovenop de hieronder gepresenteerde beeld).
- Het project kraan dicht richt zich op het voorkomen van nieuwe bevindingen; zowel ten aanzien van begrotingsonrechtmatigheden als de rechtmatige uitvoering vanaf het najaar 2021 en voor 2022 en verder.

Toelichting project herstel

De prioritering voor het project Herstel is helder en heeft er voor gezorgd dat het project met een duidelijke focus zijn taken oppakt. Van alle deelprojecten is in de bijlage een kort overzicht gegeven. Hieronder zijn enkele belangrijke punten toegelicht. Project herstel ervaart de consequentie van de hoge werkdruk bij PDC-19 en (in mindere mate) bij dienst Testen en zoekt nadrukkelijk de komende weken afstemming. De verantwoordelijkheid voor getrouw beeld en rechtmatigheidsvraagstukken blijft bij de budgethouder, vanuit het project herstel wordt zoveel als mogelijk ondersteuning geboden.

Vanuit het project herstel zien we op dit moment de volgende fouten/ onzekerheden (totaal) voor de jaarrekening 2021. In onderstaande tabel wordt € 2,3 miljard gepresenteerd. Dit is boven de toegestane tolerantiegrens. Daarbij dient opgemerkt dat dit slechts de huidige bevindingen zijn vanuit project herstel, maar niet het volledige beeld weergeven zoals naar verwachting opgenomen wordt in de jaarrekening 2021. Dit komt doordat: (1) nog niet alle 17 projecten vanuit herstel afgerond. Het risico, zoals bij de kern geschetst rond de uitgaven van laboratoria is nog niet meegenomen. (2) Daarnaast is in deze tabel het beeld rond staatssteun (VWS-breed) nog niet geactualiseerd. Vorig jaar (verantwoording 2020) leidde dit tot een onrechtmatigheid van circa € 550 miljoen. (3) Ook fouten en onzekerheden buiten deze dossiers zijn nog niet door alle directies aangeleverd. Het beeld wordt richting 15 maart verder aangevuld en fouten worden toegelicht in de bedrijfsvoeringsparagraaf. De verplichtingen die hierboven zijn gepresenteerd vallen voor het overgrote deel op artikel 1.

Het is nu mogelijk om een partieel beeld te schetsen, doordat er binnen de VWS organisatie oordelen zijn gevormd omtrent de inkoopdossiers van PDC en dienst testen (dwingende spoed en volledigheid van de inkoopdossiers). Dit maakt het mogelijk om aan te geven wat in de ogen van

de VWS organisatie rechtmatig en onrechtmatig is over 2021. Dit beeld was tijdens de vorige Audit Committee niet compleet.

omvang onrechtmatigheid/ getrouw beeld voor een aantal deelprojecten herstel (oordeel VWS op 17/1)	Omvang verplichtingen	Jaar	toelichting
dwingende spoed	1.877.599.207	2021	(laboratoria, GGD GHOR, zelftesten)
Inkoopdossiers (volledigheid)	89.380.706	2021	onvolledige inkoopdossiers
begrotingsonrechtmatigheid	302.378.000	2021	(SON, meerkosten GGD 2020, aanschaf antilichamen, zuurstofconcentraten)
bankgarantie	24.000.000	2021	testen
totaal	2.293.357.913		

Toelichting dwingende spoed en volledigheid inkoopdossiers

De totale omvang van de inkoop van PDC-19 en DT is € 5,7 miljard. Ruim € 5,5 miljard hiervan loopt mee in de controles van GGD GHOR, vaccins, SON, Laboratoria, Open House en Zelftesten. Bij de controle op de rechtmatigheid van 43 inkoopdossiers van Dienst Testen (selectie door de ADR) is gebleken dat er 3 dossiers in orde waren, voor 20 dossiers de onderbouwing voor dwingende spoed ontbrak (dit is inmiddels hersteld) en dat 9 dossiers onvolledig zijn dan wel dat er een onjuiste aanbestedingsprocedure is gevolgd. Dit laatste is vaak een gevolg geweest van de snelheid waarmee zaken moesten worden uitgevoerd. Op 11 dossiers is uiteindelijk geen controle uitgevoerd omdat deze verplichtingen zijn ingetrokken.

In goede samenwerking met zowel PDC-19 als DT zijn er voor de gecontracteerde laboratoria, de overeenkomsten met GGD GHOR (2021) en de aanschaf van zelftesten afwegingskaders opgesteld ter onderbouwing van de toegepaste uitzonderingsgrond dwingende spoed. De afwegingskaders zijn (en voor zelftesten in concept) beoordeeld door de WJZ. Dit geeft ons inziens de volgende uitkomst:

	rechtmatig	onrechtmatig
laboratoria	604.734.436	404.912.866
GGD GHOR		1.120.658.593
zelftesten	132.730.708	352.027.748
Dwingende spoed totaal	737.465.144	1.877.599.207
Inkoopdossiers (volledigheid) totaal		89.380.706

De afwegingskaders voor dwingende spoed moeten nog beoordeeld worden door de ADR.

Het inkoopproces en op orde hebben van dossiers vraagt aandacht, ook voor 2022. Door het deels ontbreken van onvoldoende kennis over de vereisten voor dossiervorming, ook omdat deze inkoop buiten de HIS of Inhuurdesk gaan. Vanuit het project herstel wordt gesignaleerd dat er nadere afspraken moeten worden gemaakt over het inkoopproces en de werkwijze. Op die manier kan een bevinding over 2022 worden voorkomen.

Project herstel ziet vanuit de deelprojecten nog een drietal risico's die ofwel de verantwoording 2021 raken of van invloed kunnen zijn op de verantwoording 2022 (laatste is signalering).

- Vaststellen volledigheid administratie: de komende weken moet er nog een uitgebreide controle plaatsvinden op de juistheid en volledigheid van de administratie. Dit geldt met name voor de corona gerelateerde uitgaven.
- Laboratoria, prestatiebeoordeling (Coron-IT): de facturen die laboratoria aan VWS sturen voor de door hen geanalyseerde monsters worden onderbouwd met gegevens uit Coron-IT. Deze applicatie van de GGD GHOR is daarmee de bron voor prestatiebeoordeling. Om als VWS hierop te kunnen bouwen dienen we zekerheid te hebben over de betrouwbaarheid hiervan. Dit kan via een IT-Audit worden beoordeeld. Hiertoe is in december door PDC-19 de opdracht aan de GGD GHOR gegeven. De door de GGD GHOR geselecteerde partij

Deloitte heeft de opdracht nog niet formeel gegund gekregen. Met het niet tijdig uitvoeren van de IT-audit (voor 4 februari) kan de uitkomst niet meelopen in de jaarrekening 2021. Er dient rekening gehouden te worden met een onzekerheid op het getrouw beeld van de betalingen van € 743 miljoen op de laboratoria. Een controle opzetten buiten Coron-IT om deze onzekerheid weg te nemen is wegens de complexiteit niet mogelijk.

- *Afwikkeling van voorschotten in 2022*; voor meerdere zeer omvangrijke activiteiten wordt de afwikkeling van voorschotten verschoven naar 2022. Het gaat hier om de voorschotten die verstrekt zijn aan de GGD GHOR (€ 900 mln), Stichting Open Nederland (€ 630 mln), Mediq (€ 1,5 mrd) en de meerkosten GGD 2020/2021 (€ 600 mln) en de zorgbonus (€ 2,8 mld). Het afwickelen van deze verstrekte voorschotten vraagt prioriteit in 2022.

Toelichting project kraan dicht

Het project kraan dicht heeft zich de afgelopen periode gericht op een aantal zaken en beïnvloedt met name de rechtmatigheid in uitgaven over 2022 (en/of de begrotingsonrechtmatigheid in termen van aangegane verplichtingen in 2021).

- Voorkomen van begrotingsonrechtmatigheden door tijdig aanbieden bij nieuw beleid van incidentele suppletore begrotingen (ISB's) naar het Parlement. Voor 2022 is afgelopen vrijdag d.d. 14 januari de 3^e ISB verzonden.
- Betrokkenheid bij beleid (PDC en dienst testen) en totstandkoming voor een rechtmatige uitvoering. De organisatie denkt in den brede mee over rechtmatige uitvoering. Kraan dicht ontwikkelt ook een instrument om de rechtmatige uitvoering verder te borgen in 2022.

De volgende dossiers zijn recent langsgeslagen:

Onderwerp	Omvang (±)	Jaar	Rechtmatig?
Boosteractie	€ PM	2021/2022	Ja
Donatie aan Suriname	€ 322.000	2022	Ja
Verlenging SON in 2022	€ 36.000.000	2022	Ja (dwingende spoed)
Verhogen analysecapaciteit (testbeleid spoor 1)	€ 252.000.000	2022	Ja

Een aantal voorbeelden van onrechtmatigheden die vanuit kraan dicht zijn gezien, zijn: thuisvaccinatie (€ 800.000), quarantaineplicht (€ 200.000), inkoop zuurstofconcentraten (€ ca. 2,5 mln), corona dashboard (€ 1,5 mln), ctb voor derdelanders (€ 2,7 mln), XL teststraten loveland (€ 10,2 mln). Voor zover betrekking op 2021 wordt dit meegenomen in de verantwoording 2021.

Boosteractie

De inkoop van extra vaccins en uitvoering van de boosteractie is onder dwingende spoed ook rechtmatig in gang gezet. Daarbij is zowel gekeken naar verantwoordelijkheid vanuit VWS en uitvoering door GGD'en/ GGD GHOR en dergelijke.

Donatie Suriname

Dit betreft een donatie van zelftesten aan Suriname. Hier is een eerste verkenning gedaan met onder meer Domein Roerende Zaken om cf. regeling materieel beheer te handelen.

Verlenging SON

De Stichting Open Nederland kan rechtmatig worden verlengd (onder dwingende spoed) vanaf maart 2022. Daarnaast zal de komende periode worden benut om invlechting met dienst testen adequaat in te richten.

Verhogen analysecapaciteit

Als gevolg van de omikron variant die november 2021 de kop op stak was er aanvullende analysecapaciteit nodig voor het testbeleid. Bovenop de 100.000 tests per dag zijn er afgelopen week 75.000 tests per dag aanvullend gecontracteerd. Doordat het afwegingskader dwingende

spoed kon worden ingevuld komt de aanbesteding rechtmatig tot stand. Via de derde ISB 2022 zijn de Kamers voordat de contracten waren getekend geïnformeerd over de aanvullende uitgaven.

Afwijkingsnota's

De afgelopen twee maanden is geconstateerd dat bij een onrechtmatige inkoop de afwijkingsprocedure niet altijd goed is gevolgd of gemonitord. De afwijkingsprocedure is op basis van deze inzichten herijkt (en vastgesteld) en wordt steeds meer op een juiste manier gevolgd zodat we een goed zicht hebben op de hoeveelheid en omvang van de onrechtmatigheden vanuit de VWS-organisatie.

Daarnaast is er een procedurewijziging vormgegeven waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen afwijkingsnota's waarin toestemming wordt gevraagd voorafgaand aan het ontstaan van de onrechtmatigheid en afwijkingsnota's waarin reeds ontstane onrechtmatigheden worden bekrachtigd. Dit vergroot de bewustwording. De verwachting is dat deze bewustwording bij zal dragen aan het terugdringen van onrechtmatigheden. Dit zal verder worden gemonitord in 2022. Daarnaast is de rol van FEZ in deze procedure vergroot. Een aantal voorbeelden van onrechtmatigheden die vanuit kraan dicht zijn gezien, zijn: thuisvaccinatie (€ 800.000), quarantaineplicht (€ 200.000), inkoop zuurstofconcentraten (€ ca. 2,5 mln), corona dashboard (€ 1,5 mln), ctb voor derdelanders (€ 2,7 mln), XL teststraten loveland (€ 10,2 mln). Voor zover betrekking op 2021 wordt dit meegenomen in de verantwoording 2021.

Bijlage project herstel

nr.	Dossier
1	Dwingende spoed
2	GGD GHOR-voorschotten 2020 en 2021
3A	Open House: Sneltesten en preventief testen
3B	Stichting Open Nederland: Testen voor toegang (SON)
4	Validatie CORON-IT
5	Vaccins
6	Bankgaranties (naleven comptabele eisen inzake voorschot-verstrekking)
7	Garanties: Juistheid en volledigheid - Getrouw beeld
8A	Borging getrouw beeld
8B	Getrouw beeld externe inhuur
9	Begrotingsonrecht-matigheid (naleving artikel 2.27 CW
10	Ontvlechting LCH/Medic
11	Beademingsapparatuur
12	Beheersing inkoop dossiers
13A	Laboratoria prijs/leveringscontrole
13B	Materialen (laboratoria)
14	Aanschaf zelf en sneltesten
15	Herinrichten administratie
16	Meerkosten GGD 'en
17	Materieelbeheer